

Tla in stene njegovega šotoru bile so preprežene s krasnimi pregrinjali; šotor sam pa je bil razdeljen v več prostorov, kamor je zahajal vojni svet na razgovore in k molitvi. Cenili so vrednost njegovo nad milijon. V notranjem prostoru so imeli tudi prerokovo zastavo, kajti ta cunja jim je čez vse sveta.

Vsa vojna moč je znašala 216.000 mož.

Grozna nesreča je mestu žugala že 13. julija, ko so predmestja gorela; drugi dan — prvi dan oblege — bil bi pa kmalu prvi in zadnji vse nesreče. Silni vihar, ki je razsajal, zanesel je ogenj z goreče „konjske loke“ v „Škotsko poslopje“, katero je pogorelo, pa vnelo še cerkev in samostan; požar je vpepelil tudi palače znanih Traunov, Auerspergov in Palfijev; uničil bi bil kmalu orožnico in shrambe za smodnik. Prvi, ki je le-sem prihitel, bil je stričnik in pobočnik poveljnika, 26letni stotnik grof Gvido Staremborg, pozneje toliko slavni vojskovodja in premagovalec Ogerskih puntarjev.

Gvido je stal čisto sam na tem mestu, zraven njega pa je bilo 1800 sodov smodnika. Le kakih 40 korakov od tod je že tlel in gorel od solnčne vročine zelo posušeni leseni mostovž (hodnik) in iskre so švigale in frčali so na okrog goreči ogorki — vročina bila je neprenesljiva.

Gvidu se je bilo posrečilo, da je bil s pomočjo Kumperta, častnika topničarstva, vendar toliko poškopil smodnika polne sode z vodo, da je bila grozna nevarnost vsaj za nekoliko trenutkov odstranjena. Zdajci sta pa bila le-sem tudi prihitela še Liebenberg in Foki, za blagor Dunaja res vneta moža. Že goreči mostovž so podrli in ogenj zadušili. Liebenberg je z mečem v roki priganjal delavce v to, da zazidajo že gorela okna, kjer je bil smodnik. Le taka srčnost je odvrnila pretečo strašansko nevarnost.

Vesetje v Turškem taboru je zato trajalo le malo časa, Dunajčanje so ogenj hitro pogasili. Al pogum Turčinom ni upal; pripravljali so se za krtovo delo pod zemljo. Že prvo moč so pričeli bližavnice kopati pri „Hrvaški vasi“ ali „Špitelbergu“, potem še nad „rudečim dvorom“ — poznejšim „Jožefovim predmestjem“ (Josefstadt) — proti lebeljskim in cesarskim šancam. Tukaj so jeli pa zato kopati, ker je bila zemlja prav pripravna; pri sv. Urhu bi bili na primerno višino prišli. Najslabeje vtrjene strani proti Donavi od „novih vrat“ do „ribiških“, od „rudečega stolpa“ do „Štubenskih vrat“ se pa veliki vezir zato ni precej lotil, ker je te kraje vojvoda Lotrinški močno branil.

Toda že 17. julija so Turki napadli generala Schulca v Leopoldovem predmestju, pregnali ga in Dunaj popolnem zaprli. Nemudoma so postavili baterije pri samostanu usmiljenih bratov in z bombami grdo obdelovali Št. Lorenški samostan in stari mesarski trg. Lepe cerkve in krasne palače v Leopoldovem predmestju so do tal podrli in cesarski vrt do cela uničili.

Al neka čudna, viša moč — tako se je sploh mislilo — storila je njihove bombe neškodljive. Prva je padla v cerkev sv. Mihaela in ugasnil jo je nek trileten deček; druga, ki je ravno med pridigo padla v cerkev sv. Štefana, poškodovala je neko gospó le nekoliko; una pa, ki je v orožarnico prodrla in bi bila lahko prouzročila grozovito nesrečo, ugasnila je v pesku. Res čudno! ena je priletela v možnar na cesarski trdnjavi, zapalila ga in sprožila proti Turkom, ki so bili v približevalnih rovih. Ostanke prve, ki se je bila razletela, so pobrali na „grabnu“, nabasali jih in Turku nazaj poslali.

Turki niso bili mojstri v streljanju, tudi niso razumeli, kako se mesto nad zemljo oblega; tiči pa so bili v podzemeljskem vojskovanju; v tem je bila

ravno njihova moč. *) Dunajčanje pa niso imeli mojstrov v tej stroki bojevanja, pričakovali so jih sicer, so res tudi prišli, a le do Dunaja; v mesto niso več mogli, ker jim je bil Kara Mustafa že pot zaprl. Dasi ravno pravih delavcev za to delo notri ni bilo, imeli so pa v mestu možá, ki jih je učil, kako naj se mine (podzemeljski rovi) delajo; ta mož je bil baron Kilmansek. Za to delo sta se prec ponudila dva tujca, ki sta ga bila dobro vajena: nek Nizozemec in nek Lotrinžan.

V obče Turške bombe niso imele velikega vspeha, še manj pa pšice, da-si z netljivo robo ovite. Na muho so bili vzeli zlasti cesarski grad, stolp cerkve sv. Štefana in pa hiše od Koroških vrat do Škotske predtrdnjave. Na prostorih sedanjega ljudskega vrta in Tezovega tempeljna, pa tudi na prostoru bližnjih hiš dovršil se je marsikater junaški čin zdaj pri drugem, kakor tudi že poprej l. 1529. pri prvem obleganju.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

Sreča je človeku v njegovem življenju važna reč. Komur ona ni mila, bitko mu je življenje, ker z vsem svojim prizadevanjem, z najboljšo voljo in največo zmožnostjo doseže le malo ali nič. Zato je že starim narodom veljala Fortuna za mogočno boginjo.

To tudi sem jaz skusil pri svojih sodnijskih opravilih premnogokrat. Po čemur sem z vso bistroumnostjo in skušenostjo, katero sem si bil pridobil v svojem službovanju, zastonj hrepenel, to mi je večkrat sreča v naročje vrgla, ko sem se tega najmanj nadjal. Vendar jaz ne morem tožiti sreče, da mi poprek ni bila mila, zato sem se skoro povsod in vselej kolikor toliko zanašal na-njo in zaupanje moje do nje bilo je le redkokrat osramoteno. — To tu omenim, ker pri dogodbi, katero bom popisal, je imela sreča velik del zasluga in je prav ona zaslužila pohvalo, katero sem si pri tej priliki naklonil. —

Bil sem že par let preiskovalni sodnik v P., in ker sem imel po mestu in okolici pogostoma sodnijske opravke, sem se v tem primeroma kratkem času seznanil precej dobro z ljudmi, mestom in njegovo okolico. Tega mi je bilo pač res tudi treba, ker se je vedno kaj pripetilo, kar spada pod kazensko postavo. Zavoljo tega se pa tudi skladovnica preiskovalnih pisem pred mano vkljub pridnosti moji ni hotela nič kaj ponizati.

Ko nekega jutra tako zdelan za akti sedim, vstopi znan menjevalec, povsod po svetu sloveč za nenavadno premožnega moža, skoz čegar roke gre po več milijonov na leto. Tu naj mu bo ime Ripar. Ljubo mi ravno ni bilo, da me je motil v poročilu, katero sem, prebravši veliko obširnih zapiskov, ravno sestavljati jel; zato mu tudi nisem posebno veselega obraza pokazal. To je moral on zapaziti, kajti ko mu molče pokažem stol, naj bi sedel, odloži klobuk in palico in pravi resnega, zelo prestrašenega obraza:

„Dobro vem in tudi po skladovnici sodnijskih pisem

*) Da Turki ta način vojskovanja ljubijo in dobro razumejo, videli smo nad Plevno v Bulgariji. Pis.

razvidim, da vas motim v silnem in važnem poslu. Toda naj se vam tudi zamerim, — reč, ki me k vam pripelje, je prevelike važnosti in tako nujna, da bom svoje poročilo skrčil, kolikor se dá, kajti tu je škoda za vsako minuto, ki bi se potratila z nepotrebnim besedovanjem.“

Ta odločnost in preplašenost trgovca tudi mene osupne; tedaj ga povabim, naj pové, kaj ga je k meni pripeljalo.

„Bom!“ — odgovori, ko je sedel. „Le to naj še naprej povem, da bi se moje naznanilo ne obesilo na véliki zvon. Potrebo tega boste sami sprevideli, ko vam bom vse povedal.“

Jaz ga v tem obziru pomirim in tako prične:

„Zvedite tedaj: Moje kupčije glavni blagajničar je zginil in ž njim nič manj ko 300.000 gold.“

„Ni mogoče!“ se začudim jaz in vprem svoje oči v trgovca.

„Mogoče, da! prav mogoče je bilo, vsaj se je zgodilo.“

„Kako je mogel uiti s tako velikim zneskom?“

„Na to se je moral že dolgo pripravljati, sicer bi mu ne bilo mogoče zginiti s takim zneskom, da bi jaz tega ne bil zapazil teden dni.“

„Teden dni je že, kar je pobegnil?“

„Ravno danes!“

„Kako je bilo to mogoče? Saj mora vsak dan biti na svojem mestu. In če ga ni, saj ga morate brž pregrešiti!“

„Gotovo! Toda naj vam na kratko vse razložim. Doiti mi je imelo od treh trgovinskih hiš pred tednom dni vsega skup 300.000 gold. Mesto denarja dobim po pošti naznanilo, da zarad nepričakovanih zaprek omenjeni večji trgovci skoro o tem obroku ne morejo plačati in prosijo za nov obrok le enega meseca. Jaz poznam njihovo poštenost, zato jim nisem hotel delati zadreg in jim podaljšal obrok za plačanje, kar sem vsakemu posebej dal pismeno naznaniti.“

„Za vse to je vaš blagajnik vedel, se vé da!“ opomnim jaz vmes.

„Vedel, ker je lahko pregledoval bukvovodjeve knjige, kjer se vse zapisuje, kar imamo dobiti in plačati. Tisti dan, to je, danes teden, mi pokaže blagajnik telegram, ki ga kliče k smrtni postelji matere bivajoče v T., dva dni daleč od tod, ter prosi za tri ali štiri dni odpusta. Jaz mu dovolim teden dni, naj opravi svoje otroške dolžnosti. Na to odide izročivši mi ključke od blagajnice, v kateri je bilo — tega sem se prepričal — vse v najlepšem redu.“

„Kako pa ste prišli na sled hudodelstva?“

„Po naključji, sicer bi še danes pričakoval svojega blagajnika nazaj. Sinoči sedim v gledišči v svoji loži. Med igro me pride obiskat blagajnik narodne banke, moj sošolec in prijatelj. V pogovoru omeni, naj bi s prijaznosti do njega, kedar dobim nakaznice na večje zneske do banke, to njemu prej naznanil, da ne bo z gotovim denarjem prišel v tako zadrego, kakor pretekli teden, ko je bil prisiljen od druge banke si izposoditi 100 000 gold., katerih mu je do zneska 300.000 gold. v gotovini manjkalo. Jaz sprva mislim, da se norčuje z mano, in mu to tudi smeļjaje se povem. Na to mi pa razloži reč bolj na tanko in tako izvem, da je moj blagajnik prinesel danes teden zjutraj tri nakaznice bankinih podružnic do glavne podružnice v skupnem znesku 300.000 gold. s prošnjo, da se brž izplačajo, ker ima gospod — namreč jaz — še isti dan izdatne svote izplačati. Ker je bil moj blagajnik, ki je imel skoro vsak dan v banki kaj denarja oddati ali sprejeti, že več let tam dobro poznana oseba, mu je bankini bla-

gajnik izplačal onih 300.000 gold., na katere so mu tri hiše po podružnicah nakaznice poslale.“

„Skoro neverjetno!“ poprimem jaz besedo, ko si trgovec briše potni obraz in si nekoliko oddahne. „Kako je mogel vaš blagajnik dobiti v roke one nakaznice, ne da bi bili vi za to vedeli? Kdo odpira pisma, v katerih so nakaznice?“

„Vedno jaz sam, ker prihajajo rekomandirana.“

„Ali ne pridejo prej nikomur v roke?“

„Nikomur, ker jih pismonoša vedno le meni donša. Jaz jih odpiram in če so menjice ali nakaznice v njih, potem grem zamenjat jih ali sam, ali pa pošljem svojega blagajnika.“

„Tedaj pisem z omenjenimi nakaznicami niste vi dobili?“

„Se vé, da ne! Kakor sem rekel, dobil sem namesto pričakovanih nakaznic od vseh treh trgovcev pismene prošnje za podaljšanje obroka.“

„Ali so vaši pismeni odgovori došli dotičnim trgovcem?“

„Tu imam tri telegrafične odgovore, da jim niso došli.“

„Ali se je vaš blagajnik res podal k materi za smrt bolni?“

„Ne! tu je četrti telegram, iz katerega je razvideti, da je mati njegova že tri leta mrtva.“

„Koliko časa je že vaš blagajnik pri vas in kako se piše?“

„Bernard Spitler je že pri meni šesto leto?“

„Je li bil do sedaj zvest?“

„Zvest in natančen do krajcarja. Jaz bi mu bil zaupal vse svoje premoženje, če bi bilo treba.“

„Kam je po vaših mislih pobegnil z denarjem?“

„Gotovo bo skušal uiti v Ameriko. Ker je že teden dni na poti, bi utegnil biti že na morji, in potem je premoženje moje zgubljeno, jaz popolnoma pokopan.“

„Pokopan? Saj je to le en del vašega premoženja! To vas, dasiravno je zguba občutljiva, vendar še ne bo spravilo na kant.“

„Utegne me spraviti! Ravno zdaj imam večja plačila in če se zvé, da sem za tolik znesek okraden, bodo vsi, vsi, s katerimi imam trgovsko zvezo, od vseh strani pritiskali in tirjali denar. Saj veste, kako je! Če človek premore tisuč goldinarjev, pa je dolžan le sto goldinarjev, in nima isti hip toliko gotovine, da bi ta znesek plačal — brž, ko se zvé, da ni mogel plačati, se razširja glas, da je ob vse, in če gre potem k najboljšemu prijatelju na posodo iskat sto goldinarjev, da bi plačal nadležnega upnika, ne dobi jih. Ta pa zdaj še le prav sili in če pride tisuč goldinarjev vredno premoženje do prodaje, šlo bo komaj za tri sto goldinarjev ali še niže in posestnik, ki ima tisoč goldinarjev premoženja, pride zavoljo sto goldinarjev ob vse. Jaz mislim, da vam je to jasno.“

Jaz popolnoma sprevidim, da ima prav, a to spoznanje me spravi v še večje zadrege. Tedaj prašam:

„To je že res! A kako bi se mogla vršiti preiskava, kako bi se dalo pozvedovati za hudodelnikom, pa prikrivati hudodelstvo?“

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica.

V Mihiganu v Ameriki je nekdo po časnikih razglašal, da dober svet vé ljudem, katerim hude sanje nemirne noči delajo, in da to skrivnost razodene vsakemu, kdor mu pošlje 1 dolár. Obrnilo se je zategadel več takih ljudi do njega, katerim so hude sanje motile spanje. In dobili so ta-le odgovor: „Ne pojte spat“.

bi bila ž njo v isti razmeri, kakor je Ogersko z Avstrijo. —

Na Dunaji menda še niso daleč, da bi si glavo belili s preišljevanjem, kam z Bosno in Hercegovino, kedar ji pridobimo. Vendar so se že kolikor toliko sprijaznili z mislijo, da je zasedenje njino vsaj potrebno zlo za Avstrijo. Strogo nemški politikarji se bojé tega iz „političnih vzrokov“, to je, dežela bi jim bila že vseč, ne pa prebivalci, ker bi ti pomnožili slovanski element in bili nevarni sedanjemu gospodstvu nemškemu in magjarskemu v Avstriji. Al ta gospôda ne pomisli, da dokler ostanejo razmere takošne, kakor so še danes, ne pride Avstrija do notranjega miru in ostaja vedno bolna država, ki se ozdravi le tedaj, ko postanejo vsi njeni udje, to je, vsi njeni narodi ravnopravni.

In tako mislimo, da je zdaj tudi Avstrija o jugoslovanskem vprašanji nastopila pravo pot, po kateri jej bo kolikor toliko mogoče popraviti to, kar je Peštanska in Dunajska politika do zdaj zamudila. Da je zasedenje Bosne in Hercegovine po Avstriji tudi drugim vladam — izjemši morda Angleško — po volji, o tem zdaj ni več dvoma. Angleška pa je ostrašena in meč že vtika v nožnice. Tedaj upajmo, da Avstrija, ki je zadnja leta le dežele zgubljala, pride zdaj do tega, da si pridobi novih dežel — in to celó na mirni poti.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Trgovec si vnovič obriše potni obraz, potem nadaljuje:

„Jaz sem si vso to reč že, kolikor sem tega zmožen, premislil. Blagajnik tega ni mogel sam storiti, to bi mu bilo nemogoče. Gotovo ima sokrivce, in sicer pri omenjenih treh trgovcih in morda tudi na pošti. Vendar one hiše, ker sem ž njimi v velikih denarnih zvezah, ne smejo nič zvedeti o tem, kar se je zgodilo, zato sem jim že danes telegrafično naznanil, da sem prejel njihove nakaznice in jih le založil, tako, da so mi še le danes v roke prišle.“

„Prav tako! To utegne biti tudi za preiskavo ugodno, ker bodo sokrivci, katere Spitler gotovo ima, manj previdni postali. Najprvo pa gré tu za to, da doidemo glavnega hudodelnika. Mi morete narekati popis njegove osebe?“

Na to mi narekuje trgovec kolikor mogoče natančen popis Spitlerjeve osebe. Iz tega omenim le, da je imel gosto in dolgo brado, rujavkaste lase in nad levim očesom kosmato bradovico in da je bil srednje, a čokaste postave.“

„Jaz vem“, nadaljuje trgovec, „da bo težko doiti ga, ker se je na vse to gotovo že mesec dni pripravljaj, si toraj pot do morja že ogladil. Vrh tega je že teden dni na poti. Tu je treba več ljudi in zanesljivih, ki se vsi ob enem podajo na različne kraje sledit za njim. Se vé, da se tu zanesem najbolj na vašo bistrournost in izkušnost v takih rečeh. Da bi se pa ničesar ne zamudilo, kar utegne pospešiti, da se zasači hudodelnik in denar — denar je meni glavna reč — vam izročim tu za zdaj 10.000 gold. v ta namen, da razpošljete po svoji previdnosti bistrih in izurjenih agentov na vse kraje za njim, pa tudi v tista mesta, kjer so ti trije

trgovci, opazovat njihove služabnike. Ta znesek je za zdaj. Če bo treba, še dodam. Tistemu pa, ki mi zasači Spitlarja z denarjem vred, obljubim nagrade 50 000 gold., in to zato, ker sem prepričan, da Spitlerja ni več v našem cesarstvu. Kdor ga zasledí in gre za njim, tistemu plačam pot, naj bo tudi v Ameriko ali Avstralijo.“

Jaz sprejemem to njegovo ponudbo, ker mi je bilo skušinj znano, da policijski agenti so mnogo pridnejši pri zasledovanji, če se imajo še kake denarne nagrade nadjati. Vrh tega bo, to sem že sprevidel, preiskava stala mnogo denarja, protipostavno pa ni, ako se od kake druge strani pravici gmotno pod pazduho seže, da se jej pomaga prej do cilja.

Trgovec odide obljubivši mi, da bo tudi sam marljivo opazoval in mi vsako količkaj važno reč brž naznanil. Ko sem sam, skusim si sestaviti vse, kar mi je trgovec povedal, da si potem naredim načrt, po katerem bi mi najbolj kazalo lotiti se preiskave. Da mora biti, kolikor gre, tajna, to sprevidim prvi hip, in sicer tajna ne le zarad trgovca, ampak tudi zato, ker se je le na ta način nadjati kakega vspeha. Glavna in najprva reč je zdaj zvedeti, kam se je hudodelnik z denarjem obrnil. Da ga bo težko dohiteti, ker je imel za beg že sedem dni časa, to mi je brž jasno. Zvedeti pa, kam je bežal, bilo bi najlože po njegovih sokrivcih. Na vsak način je treba naglosti.

Po kratkem preišljevanji imam načrt ravnanja pred sabo. Sklenil sem lotiti se te zamotane reči tako-le: Nemudoma pošljem tri najbolj spretne in zvite policijske agente v one tri mesta, kjer so bile trgovske hiše, katere mi je trgovec Ripar naznanil; ti agenti dobé oblast rabiti tudi ondašnje policijske organe pri svojem poslu. Ob enem dam jaz opazovati strogo tu osobstvo Riparjevo, sam pa se poslužim telegrafa, pošte in železnice, da bi našel sled za hudodelnikom in mu zaprl pot, če še ni na morje všel. Ako pa je že na morji, potem je staviti deset proti enemu, da nam je za zmiraj všel. Naj tu kar naprej povem, da sem imel strašno malo upanja, da bi z najumnejšim postopanjem kaj družega dosegel, kakor k večemu, da dobim sokrivce Spitlerjeve v pest. Kajti kdor vé na tako zvit način prisvojiti si toliko denarja, bo že tudi za to vedel skrbeti, da spravi sebe z denarjem vred na varen kraj, kjer bi pravica težko za nj zvedela. Vkljub temu sem sklenil vse storiti, kar je bilo v moji moči, in spraviti ves policijski aparat na noge.

Trije agenti, prevideni s pooblastili in vsem, česar treba, brž odpotujejo; šest zanesljivih in najspretnjših odločim za opazovanje Riparjevega osobstva. Na to se podam v hišo, kjer je Spitler stanoval. Tu je vse zaprto in gospodar mi pové, da je „gospod blagajnik“, ki je kot samec imel najeti dve sobi, pred tednom nagloma odpotoval, rekši, da hiti k materi na smrt bolni in da ga pred tednom dni ni treba pričakovati. „Ključé — pravi gospodar — je sabo vzel. Do zdaj ga še ni bilo nazaj, a danes ima priti.“

Zavedajoč se, da je treba tudi tu prikrivati, kar se je zgodilo, malo preišljujem, s kakim vzrokom bi dal odpreti stanovanje hudodelnika. Brž mi šine misel v glavo.

„Jaz sem njegov prijatelj“ — pravim — „in imam tu telegram od njega, po katerem me prosi, naj odpovem stanovanje in plačam najemščino do konca meseca, njegovo robo pa naj pošljem za njim, ker ga ni volja vrniti se, ampak bo prevzel gospodarstvo po umrli mu materi.“

„Škoda za tako vrlega najemnika! Vselej je točno plačal naprej in tudi za ta mesec je že vse plačano. Toda kar je, je. Ali vam je poslal tudi ključé?“

„Po telegrafu to ni mogoče, dragi. Saj boste vi imeli kake druge, ki odpro sobo, sicer bo treba iti po ključarja“.

„Ne bo treba! Jaz imam od vseh stanovanj po dvojne ključe, da si najemniki lahko pomagajo, če kateri po naključju svoje zgubi.“

„Tedad odprite, prosim, in bodite priča, da bomo vse tako sabo vzeli, kakor bomo našli.“

Gospodar gre po ključe in odpre in jaz vstopim z dvema civilno oblečenima policijskima agentoma. Po sobah je vse lepo pospravljeno, omare in miznice zaklenjene.

„Je hišno orodje njegovo?“ prašam nazočega gospodarja.

„Ne! Le uni dve škrinjici, ki stojite tam v kotu. Vse drugo je moje.“

„Tedad bo treba vse odpreti, da vzamemo ven, kar je njegovega, in spravimo v škrinjici.“

Gospodar se malo obotavlja, a ko mu zagotovim, da bom plačal škodo, če se je pri odpiranju po ključarji kaj zgodilo, privoli in pošlje po ključarja. Po omarah in mizah ne najdemo družega, nego nekoliko obnošene obleke, nepopisanega papirja ter časnikov. Vse to zložimo in zvežemo skup in odpravimo z zaklenjenima škrinjama skup v mojo pisarno. Tu dam odpreti tudi škrinji, a v njih je le nekaj knjig in novejših obleke, družega nič. Temu se nisem posebno čudil, ker sem vedel že naprej, da je hudodelnik vničil vse, kar bi utegnilo le količkaj kazati sled za njim. Vendar ukažem vse to shraniti. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* Čudne vremenske prikazni. Ko po večem delu našega cesarstva vlada sedanjemu času primerno vreme, se bere o tako silnem deževju prve dni tega meseca na Českem, da je reka Laba (Elbe) velike povodnje včinila v Pragi in več družih krajih. Vrh povodinj pa je v Pragi in v okolici 8. t. m. skor z jasnega neba grmeti in bliskati se začelo kakor poleti, potem pa je s silnim viharjem snežilo. Prav tako je bilo tudi na Dunaji. In čudno! tudi na Kranjskem v Mokronogu (drugej menda nikjer) je 7. dne t. m. grmelo in treskalo kakor poleti. 9. dne t. m. pa je padlo na Semeringu in poleg južne železnice še dalje v gornjem Štajarskem snegá za čevelj na debelo.

* Pater Sechi, eden najslavnejših zvezdoznancev, je nedavno umrl v Rimu. Rojen leta 1818. v Reggiji je stopil v samostan jezuitov, postal profesor fizike in matematike in spisal mnogo naravoznanskih knjižic, posebno preiskave o solncu in nepremičnih zvezdah; najimenitnejše njegovo delo pa je „Le soleil“, ki je v Parizu leta 1870. na svetlo prišlo, v katerem preiskuje solnčne maroge in solnčna mraknenja. Zapustil pa je nedovršeno delo o „kemiji solnca“.

* Največi bogatini sveta dandanes so: Amerikanec Makey, Rothschildi, Amerikanec Jones in Angleški vojvoda Westminsterski. Premoženje Amerikanca Makey-a se ceni na 1100 milijonov mark (marka je 50 krajc. po našem denarju) z 25 milijoni gold. letnega dohodka, — Rothschildovo na 800 milijonov mark z 20 milijoni gold. letnega dohodka, — Jonesovo na 400 milijonov mark z 10 milijoni gold. letnega dohodka, — vojvoda Westminsterskega na 320 milijonov mark z 8 milijoni gold. letnega dohodka.

* Tako grozna lakota je v Kini, da glavar dežele Honan samo v tej deželi stradajoče ljudi šteje na 2 milijona, za katere se vsak mesec 300.000 pikul rajža potrebuje samo zato, da glada (lakote) ne mrjó. Z

vsem denarjem, ki ga je vlada za nakup živeža dovolila, pa ni bilo mogoče do sedaj več kupiti, kakor 140.000 do 150.000 pikul rajža. — Tem revežem bi pač lahko zdatno pomagali gori imenovani bogatini.

Naši dopisi.

Iz Gradca 6. marca. — Kakor drugi škofje, tako je tudi naš prečastiti knezoškof Zwerger razposlal o začetku pōsta pastirski list vernikom svojim in duhovščini svoji. Da liberalni brezverci to škofovo pismo pisano gledajo, nam bode verjel vsakdo, če mu povemo, da — poleg postnih predpisov — z gorko besedo razlaga važnost volitev za deželni zbor. Blagi gospod vé in vidi, kako vse žile napenjajo liberalci, da bi od Bismarka osnovani „kulturkampf“ tudi v Avstriji čedalje bolj prodiral in katoliško vero uničil, kajti „boj, napovedan naši veri“, to je „kulturni boj“. Viši duševni pastir, ki ima skrbeti za duševni in telesni blagor svojih ovčic, ne sme tedaj prezreti nobene prilike, da bi glasú svojega ne povzdignil za opomin, naj čujejo, da društvo človeško ne trpi škode. Tako je storil naš prečastiti gospod knezoškof. Volitve deželnih poslancev za deželni zbor Štajarski so bile razpisane, ko je za pustni čas začel zlagati pastirski list. Srce ga je tedaj gnalo, za predmet te okrožnice izbrati si govor o veliki pomembi volitev pravih mož za deželne poslance. Zato vsacega, bodi si kakoršnega koli stanú, svetnega ali duhovnega, kliče na volišče, rekoč: „voliti poslance ni samo le važna pravica, ampak tudi sveta vestna dolžnost vsacega, kdor ima to pravico. Od volitev pravih mož ni samo odvisna svetna, ampak dandanes tudi večna sreča; le, če takih mož večina sedí v zborih, se bode povrnil blagoslov Božji, ki nas je povsod zapustil tako, da čedalje globokeje gazimo v nadloge in revščine.“ — To so krepke, pa tudi resnične beseda našega škofa, ki ne spada v vrsto nekaterih svojih kolegov, katerim so volitve le posvetna reč, v katere se duhovščina celó mešati ne sme! Se vé, da taki glasovi izvirajo le iz ust onih škofov, ki so od glave do nog vladni možje ali kakor se dandanes imenujejo „ces. kralj. škofje“, kateri vladi, če tudi njenih načel ne odobrujejo, nočejo sitnosti delati s tem, da bi duhovščina pospeševala volitev vladi nasprotnih kandidatov. Pomenljiva je tedaj beseda prečastitega našega škofa, ki jo nahajamo v pastirskem listu, da volitev se udeležiti ni le pravica, temveč dolžnost tudi vsacega duhovna, ki ima volilno pravico.

V Gorici 10. marca. — Dežja potrebujemo! To ni morebiti posebno zanimivo za čitatelje „Novic“, a toliko važnejše za nas. — „Kórsa“ pretekli torek ni bila prav živahna. Ljudi se zbere vsako leto veliko na Travniku, ali nekdanjih „kórs“ Goriških ni moč več oživiti. Ne grá, ne grá! — Jaz si moram glavo lomiti, ako hočem kaj novic skup spraviti za „Novice“ — taka suša je v Gorici; drugim pa neki zmanjkuje prostora za — prazno slamo. Hočem reči, da — potem, ko nas leto in dan že osrečuje dnevnik „Goriziano“ — začel bode odsihmal tudi „L' Isonzo“ izhajati kot dnevnik. Evviva il progresso! Naši Goriški časnikarji so, kakor kmetje z zvonovi. Če imajo v eni vasi nove, velike, ubrane zvonove, hočejo jih koj imeti tudi sosedje po družih vaseh. Razloček med kmeti in gospodi časnikarji je le ta, da zvonilo na kmetih je navadno ubrano, časniki pa so sicer včasih veliki ali ubrani le na eno plat — liberalno namreč in negativno. „Isonzo“ bo tedaj izhajal vsak dan. Preselil se je iz Pater nollieve tiskarne v Seitz-ovo. — V seji našega mest

25. dne avgusta je prišel Poljski kralj Sobieski s svojimi prednjimi četami do Olomuca (na Moravskem) in še le 4. septembra do mosta čez Donavo pri Tulnu (na severozahodu) še zadosti srečno, dasiravno so ga nadlegovali Tekelijevi Ogerski puntarji, ki so prav po azijsko ropali, kamor so segli.

6. septembra je do Donave prišel tudi kraljev poveljnik Jablanovski z veliko močjo, pred njim pa več naglo oboroženih Avstrijskih polkov iz Češkega, potem pa še Saksonci in Franki. Lepi Bavarski vojaki so od Pasave doli po Donavi priplavali. Prebivalci ponosnega Mülka, katerega je branil opat Müller, Klosterneuburg pa brat Markelin Ortner in Lilienfeld Matej Kohlweis so jih slovesno sprejeli, pozdravili s streljanjem, s trobentami in pavkami.

7. septembra so se v Kremsu zbrali; 8. je šla vsa vojna pri Tulnu čez Donavo; 9. in 10. so marširali v Klosterneuburg in na goro Kahlenberg.

Avstrijancev je bilo 27.100 Poljakov 26.000, Saksoncev 11.400, Bavarcev 11.300, iz Frankovskega in Švabskega okraja 8400, skupaj 84.800 mož, namreč: 38.700 mož pešcev, konjikov pa 46.100 s 186 topovi.

Ko je veliki vezir zvedel, da gredo Dunaju na pomoč, pregledal je 7. septembra vojno svojo in še naštel 168.000 mož. Od 12. julija do 7. septembra zgubili so Turki pri Dunaji 48.344 vojakov. V Holabrunu, na severni strani od Tulna, sta bila kralj in vojvoda sklenila po krajši, če tudi težavnejši poti čez goro Kahlenberg mahnuti jo do Dunaja, ker skoz Požun (Pressburg) bilo bi predaleč.

Ivan, Poljski kralj, že deset let sèm naslednik slabotnega kralja Mihaela, bil je plemenite krvi Sobieskijeve rodovine in zdaj 46 let star. Kot zmagovalec pri Kozimu 11. novembra 1673. leta postal je ljubljeneec svojega naroda, bil ponos krščanstva, a vseh lastnosti viteških vendar le ni imel. Kdo pod solncem pa je popolnoma? Zarad presilne gizdavosti in nekake nevošljivosti ga lastni narod ni več tako čislal.

Na dan rešitve od obleganja so bili zbrani pri svojem kralji: dostojniki in viši častniki, prvaki poljskega plemstva: Jablanovski, Lubomirski, Potocki, Sapieha, Zamojski, Rzevuski, Lesinski, Sierakovski in še drugi, — volilna kneza z Bavarskega in Saksonskega, vojvodi Saksen-Lauenburški, iz Eisenaha in Weissenfelsa, iz Braunšveiga Lineburga, potem še Virtemberški in Holšteinski; — slavní princ Evgen Savojski, še le 19 let star in že je bil polkovnik; zraven teh še mnogo družih veljakov. Res lepa pomoč, al tudi osodepoln in odločilen dan! — Vseh skupaj je bilo 54 batalijonov, 123 divizij s 186 topovi.

16. dne septembra so prišli Poljaki in Bavarci s strelnim orodjem skoz Königsteten, Šent-Ander, Hagenthal in Kirling v Klosterneuburg, kjer so se proti večeru združili s cesarskimi in Saksonci, ki so poleg Donave skoz Predvor šli.

11. septembra so dospeli na Kahlenberg, silno utrujeni in izdelani razpostavili so se po varnih krajih v gozdu: levo krilo je bilo na Leopoldsbergu, središče vojne na Handels in Langerbergu, desno krilo pa na Hermanovem vrhu pri Weidlingu in Saubergu.

Kralj in vojvoda sta stopila vrh hriba ter slišala silno stresujoče streljanje od Turške strani. Mesto je bilo kakor pod morjem silnih valov; prah, ogenj in dim valil se je iz njega proti nebu kvišku; še zdaj v odločilnem trenutku bati se je bilo veliko hudega!! Porušeno in razdejano „cesarsko“ in „lebeljsko“ branišče je ukazal Staremburg v naglici zopet popraviti, jarek

za jarkom kopati; iz brunov in tramov podrtih hiš obkole (palisade) postaviti; ulice, nevarnosti najbolj izpostavljene, dal je z verigami zapreti in zagraditi z nasipi; na ulice so še nametali vsakoršne šare, še železnega omrežja z oken itd.

Ravno, ko se je noč delati jela, priplaval je nek jezdic čez Donavo ter prinesel vojvodi pismo, katero mu je bil izročil Staremburg; glasilo se je: „Časa nič več ne zgubljevati!“ In precej so Dunajčanje izpustili s stolpa sv. Štefana raketov, proti nebu za znamenje, da je nevarnost velika! Na to so tudi pomočne čete zažgale cel šop raketov in jih v zrak izpustile na Hermanovem vrhu in trikrat s topovi vstrelile. Na to so jim tudi meščanje odgovorili s topovi.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Drugo važno delo mi je zvedeti, kako so pisma z nakaznicama do bank prišla Spitlarju v roke. Podam se na pošto in si dam izročiti prijemnice od rekoman-diranih pisem. Ob enem pokličem k sebi pismonošo, da bi mi povedal, komu je pisma izročil. Mož se mi zdi nekako preplašen in ker se v svojih govorih nekako lovi, ga dam natihem opazovati. Toda naj tū že naprej povem, da po njem po dolgi preiskavi ni prišlo nič drugega na dan, ko da je po svoji navadi pustil ta pisma z drugimi vred na trgovčevi mizi in prišel čez kake pol ure nazaj po prijemnico. Ko se je prepričal, da so vse podpisane s trgovčevim imenom, jih je vzel ter na pošti zopet oddal.

S temi prijemnicami se podam k trgovcu Riparju ter mu jih pokažem. Dolgo jih gleda, a slednjič pravi: „Podpis ni moj, a tako dobro je ponarejen, da se komaj dá od mojega pravega razločiti. Brez natančnega preiskovanja bi ga tudi jaz za pravega imel.“

Tedaj je bil podpis Riparjev na prejemnicah ponarejen. To zvedivši se podam v svojo pisarno, vkrenit še, kar se mi je potrebno zdelo. Po telegrafu sem bil razposlal naročila že na vse strani, tedaj mi je bilo le še po mestu pozvedati po osebah, s katerimi je bil znan, in če mogoče, izprašati, kdaj in na kateri kraj se je odpeljal.

Preobširno pa bi bilo popisovati vse, kar sem vkrenil in kaj dosegel z vsem svojim trudom, z vso trumo ljudi, kar sem jih bil na noge spravil. Naj toraj le ob kratkem povem, da sem bil po preteku štirinajstih dni skoro tam, kjer tisti dan, ko je trgovec Ripar prišel mi naznanit hudodelstvo. Le toliko je bilo jasno, da je Spitler skrivaj vzel pisma z nakaznicami, pisma trgovcev, proseča za podaljšanje obroka za plačo, sam pisal in podpisal, posnemajoč podpis dotičnih trgovcev, pisma svojega gospoda, ki so dovolila naprošene obroke, pa sam pridržal. Po vsem tem je bilo skoro gotovo, da je Spitlar delal brez sokrivcev; vsaj so se moji pozveduhi vsi vrnili, a ne da bi bili zvedeli najmanjšo reč. Tudi poročila iz tistih krajev, kamor sem bil poslal telegrafična naznanila, niso ničesa odkrila. Še toliko nisem mogel zvedeti za gotovo, na katero stran je Spitler bežal z denarjem.

Vse to me je zelo bodlo, ker sem že par tisočev

trgovčevega denarja porabil. Jel sem se trgovca ogibati, ker me je vselej prašal, kako je in kaj, jaz pa sem imel za nj vedno isti odgovor, da dozdej še ni prišlo nič izdatnega na dan.

K temu je prišla še druga sitnost. Dasiravno je bila preiskava strogo tajna, se je med tem vendar zvedelo, da je Riparjev blagajnik zginil in okradel svojega gospoda za velik znesek. Nasledek tega pa je bil ta, da so trgovske hiše, s katerimi je bil Ripar v kupčijski zvezi, druga za drugo jele pritiskati na nj in priganjati ga k sklepu računa in poravnanju dolgov. To je sicer še vedno premožnega moža spravilo v precejšnje zadrege, in nekega dne, ko mu zopet nisem mogel dati tolažljivega odgovora, mi reče: „Jaz sem že obupal. Spitler je šel čez morje, kamor vi ne morete za njim. Zato pustimo vso to reč. Tudi sem — tega ne bom tajil — zdaj v denarnih zadregah, zato bi vas prosil za oni denar, kar ga je še ostalo.“

In res še tisti dan pride po denar, katerega mi je za pospeševanje preiskave izročil. Jaz mu dam vse, kar je še ostalo — nekaj čez 7000 gld. — in on odide s precej nezadovoljnim obrazom. To me je tem bolj pèklo, ker mi je vest rekla, da nisem zamudil ničesar, kar je bilo v moji moči, da bi dobil hudodelnika v pest. Zlasti me je sklelo to, kar mi je drugi dan eden mojih skrivnih agentov povedal. Trгоvec Ripar je namreč v družbi prijateljev svojih rekel: „Sodnija in pa nič. Čez tri tedne v kljub obilnih stroškov iz mojega žepa ne vem družega, ko to, kar sem prvi dan vedel, namreč: da sem okraden po svojem bivšem blagajniku. Če se kdo, ki je bil okraden, zanaša na to, da mu bo policija zvedela za tatú, potem se sme zanesti, da svojega vkradenega blaga ne bo več videl. To je stara skušnja.“

Te besede so me zelo spekle; a po nekotikem premišljevanji sem moral sam pripoznati, da Ripar je imel kolikor toliko vzroka tako govoriti; le da bi bil krivdo zvrnil na neugodne okoliščine — ker je goljufigo še le čez teden dni naznanil — ne pa sodnijo. Če človek ob toliko denarja pride, potem mu britkost ne pripusti premišljevat in zbirati besedi, katere v nevolji z ust spusti.

Premislivši to se nekoliko pomirim in vzamem v roko zvezek pisem, da bi jih pregledal, kar vstopi mladi sodnijski praktikant Dolar. Ta mladeneč — to naj povem, predno nadaljujem povest — sin revnih kmetiških starišev, je z velikim trudom dovršil svoje študije, naredil izvrstne preskušnje in potem vstopil za praktikanta k sodniji. Bil je priden in bistroumen mladeneč, a pri svojih viših nikakor priljubljen, ker ni veroval na birokratično nezmotljivost in se je celó zvedelo, da je zapisan v več takih društev, katere so njegovi predstojniki pisano gledali. Zato je imel pri sodniji slabe ure, mnogo dela, malo plače in mnogo praktikantov, ki so za njim prišli k sodniji, ga je že bilo preskočilo. Meni se je ta revež smilil, ker sem se večkrat prepričal o njegovi pridnosti in zmožnosti; če bi bilo v moji moči, davno bi bil že dobil stalno službo. Zato sem mu pri neki priložnosti, ko je bil zopet mlajši od njega in nesposobnejši pred njim na stalno službo poslan, rekel, da vem, da se mu krivica godi; toda pameten človek se včasih potuhne, kakor hraber pa previden vojak, če vidi, da bi bil pogum brezumen in pogubljen. „Potuhnite se zato tudi vi — mu rečem — da kaj postanete.“

Dolar je tem mojim besedam prikimal pripoznavši, da so mu dobrovoljne.

Ta mladeneč, katerega sem jaz res občudoval in miloval, stopi, kakor rečeno, v mojo sobo. To sicer ni bilo samo na sebi nič nenavadnega, ker je imel večkrat pri meni kaj opraviti; al danes je bil njegov

obraz tako resen, da ga vprašam, kaj da ga pripelje k meni.

„Važen posel me je pripeljal k vam — mi odgovori s počasnim glasom; jako važen posel zá-me, pa tudi za vas, gospod sodnik.“

„Zá-me? kako da zá-me?“

„Zato, ker imate ravno v rokah preiskavo zoper Spitlarja.“

„Kako? Ste li vi prišli na kak sled?“

„Predno na to odgovorim — zavrne mladeneč — dovolite, da vam svoj namen malo natančneje razložim.“
(Dalje prihodnjič.)

Književstvo slovansko.

Najnovejše knjige jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti.

Knjige, ki jih je neumorno delavna jugoslavenska akademija večidel koncem preteklega leta na svetlo dala, so:

1) *Rad jugo-slavj. akad. Knjiga 41.*, ki obsega „Prilog za poviest glasbe južno-slovenske“, kulturno-historijska studija od Fr. S. Kuhača, — „Prirodoslovne teorije i Darwinizam“ od Lj. Vukotinovića, — „Uzrok munjotvorne sili“ od M. Sekulića, — „Priporod biskupije zagrebačke u XIII. veku“ od Ivan Tkalčića, — „O parasitskih sibilantih iza gutturalah u slavenščini“ od Lavoslava Geitlera, — „Dr. Janko Šafařík“ od Stojana Novakovića, — „Svečana sjednica jug. slav. akad. znanosti i umjetnosti“.

2. *Stari pisci hrvatski.* Knjiga 9., obsegajoča: Djela Iva Frana Gundulića.

3. *Fauna kornjašah trojedne kraljevine* od dr. Jos. Kras. Schlossera Klekovskoga.

4. *Monumenta spectantia historiam slavorum meridionalium.* Commissiones et relationes Venetae.

5. *Starine.* Knjiga 9.

6. *Ljetopis jug. slav. akad.* Prva svezka.

Politične stvari.

Dr. Vošnjak in Dežman v državnem zboru.

Po stenografičnem zapisniku.

V seji državnega zbora 8. dne t. m. sta trčila o razmerah po Slovenskem, posebno na Kranjskem, dva nasprotna elementa skup: dr. Vošnjak in Dežman. Bilo je to pri razgovoru o državnem proračunu za l. 1878. Naj tu podamo svojim bralcem iz stenografičnega zapisnika znamenitnejše reči iz govorov obeh, kolikor nam pripušča ozki prostor.

Dr. Vošnjak v začetku govora omeni, da je 5 let že, kar se v neposredno voljenem državnem zboru slišijo pritožbe o slabem denarnem gospodarstvu, ki po sedanji vladni sistemi vsakako mora prebivalstvo in po njem državo tirati do propada. Proračun za l. 1878. ima isto bolezen, kakor njegovi predniki: 23 milijonov gold. primanjkljeja, ki bo pa še veliko večí. Treba je tedaj pogledati po vzrokih tega, in odpraviti jih. Može na krmilu v Avstriji so z malo izjemami zgolj strančarji. Notranja ali vnanja politika je zdaj magjarska, zdaj nemška, kakor da bi bili interesi Avstrijski isti z Magjarskimi ali Nemškimi. — Potem povdarja dr. Vošnjak „zvijačni volilni red“ Schmerlingov, nesrečni dualizem, „pritiskanje Slovanov ob steno“ ter pravi: ker se 16 milijonov Avstrijskih Slovanov ni dalo kar z eno potezo spraviti iz sveta, morala se je stvariti čisto nova, dvocepna oblika, to je,

za vsak sprejeti članek, ki ga pisatelj izrekoma ne daruje Matici.

Dr. Jan. Bleiweis,
Matičin predsednik.

Zgodovinske stvari.

Turki pred Dunajem.

Priredil M. Molek.

Turki vdrugič pri Dunaji. (1683.)

(Dalje.)

Ko je bil 40. dan obleganja preteklo, hoteli so janičari po svoji stari pravici odriniti v svoj kraj. Nevolja med Turki je bila od dne do dne večja; razsajala je kuga in lakota morila, ker so bile Tatarske, roparske čete vse na okrog pojedle, požgale ali kako drugače pokončale. Turki so več vžili lakote in draginje, kakor kristijanje v mestu. Le veliki vezir, paši, age in beie so še vsega dovelj imeli in se dobro mastili s plenom kristijanov.

Lepa reč Turških poveljnikov! Vojak prostak naj strada, da ima le njegov gospod poln želodec. Ti Turki požerubi so bili za se v svoje šotore, v kleti in druge luknje podrtih predmestij toliko živeža navlekli, da je vsak lahko mislil: Turki so oblegani, pa ne kristijanje.

Turki so hoteli s kristijani pogajati se za mir, toda Staremburg jim je s topovi odgovarjal; še toliko jim ni dal oddihljeja, da bi bili pokopali svoje mrtve, ki jih je ležalo na tisoče; kakor hitro so se tega dela lotili, razpodil jih je s streljanjem.

Ker so Turki slutili, da bo Dunajčanom pomoč došla od zahodne strani, od Dunajskega gozda, zato je veliki vezir ukazal, naj se že 9. dne septembra zjutraj vse trume čez strugo iz Leopoldstadta nazaj podajo; za se pa je odbral najboljše vojake za telesno stražo. Na tisoče šotorov so narazen vzeli, videti je bilo, kakor da bila bi kaka vas vse strehe zgubila; na tisoče velblodov (kamel) in mul so dobro otovorili ter ž njimi odrinili proti Dunajskemu hribu po cesti proti Laksenburgu in Novomestu. Svoj gizdavi šotor dal je postaviti „pri predici na križi“; al skesal se je še tisto noč, da je to storil; spremenil je svoje misli ter zopet začel mesto stiskati z vso močjo; velik oddelek svoje vojne je poslal proti Kahlenbergu in razpostavil jo po višinah Grincinga. Na to je poklical v svoj šotor na vojskino posveto nezadovoljne in pokarane, če ne tudi z batino kaznovane paše, age in beie. Al pri taki priloznosti se le prerado zgodi: „kolikor glav, toliko misli“; sporazumeti se kar niso mogli. Eni so hoteli, naj se obleganje kar popusti; drugi, naj se vsi gozdi na okrog posekajo, na pripravnih krajih baterije postavijo in tukaj naj se z veliko armado čaka na sovražnika. Veliki vezir s tem ni bil zadovoljen ter odgovoril: „Dunajski poveljnik je s svojo hrabro vojsko zadosti očitno pokazal, da plane za nami, ako obleganje popustimo.“

Turki bi bili z velikim trudom pravo mešanico skupaj spravili vsake baže vojakov; ti bi se nikakor meriti ne bili mogli s krščanskimi izurjenimi vojaki. Poglavitni vzrok za to je bil: sultan mu je dal polno oblast čez življenje in smrt, za boj in mir. Jezno potegne „hati-šerif“ (sultanovo pismo), pokaže ga zbranim pašem ter jih izpusti. Al prevelika nada gotove zmage ga je goljufala.

Ko se je 12. dne septembra (bila je nedelja) o solnčnem vzhodu na Kahlenbergu vse živahno gibati začelo, lesketalo se orožje v jutranjem solnčnem blišču,

razlegal se daleč na okrog vojni krik, upadati je jel prevzetnemu Turčinu pogum. Kara Mustafa se vrže na tla, puli si brado, ruje si lase in preklinja dan svojega rojstva. Pašema z Diarbekira in Budima je ta komedija predolgo trajala; zoper prepoved šla sta v njegov šotor in ga prisilila, naj prevzame poveljstvo janičarov.

Ker svoje togote nad drugim pokazati ni mogel, razlil je svoj žolč nad nedolžnimi. Divji in krvoločni ris je dal poklati vse vjete kristijane, ki so bili v njegovem taboru, žene, otroke in starčke; bilo je pomorjenih vseh skupaj do 30.000. Grozna morija; v potocih je tekla kri kristijanska! Ko si je z nečloveškim klanjem nekoliko jezo ohladil, vzel je prerokovo zastavo (Mohamedovo cunjo), paši Osmanu Oglu-u pa izročil desno krilo od Hernalsa do Dornbacha. On pa je ostal v sredi. Grozovito pokanje se je začelo pod zemljo in nad zemljo; al, hvala Bogu, brez uspeha.

Kristijanom na pomoč došli vojaki so željno pričakovali prvih žarkov jutranjega solnca in pazljivo poslušali, kedaj bo zagromel prvi top. Predno se je daniti začelo, pristopil je k altarju v Št. Leopoldski kapeli Marka Avijon, kapucin, duhovnik zelo spoštovan zaradi pobožnega življenja; pri tej priliki obhajal je vse zbrane kneze. Pri sv. maši stregel mu je kralj Poljski Sobieski. Potem P. Marka še blagoslovi kristijansko vojno ter jo zagotovi zmage.

Boj se je naznanil s 5 streli iz topov na Kahlenbergu, v istem trenutku jelo se je že streljati z malim orožjem pri Kahlenberški vasi proti Nusdorfu na levem krilu. Turki so soteske in ozka pota pri Nusbergu trdovratno branili z neverljivo vstrajnostjo. Osman Oglu paša je petkrat zaporedoma naskočil nek vtrjen kraj, ki so si ga bili Avstrijanci korak za korakom pridobili. Avstrijanci niso mogli naprej; proti njim so bili Turki nastavili veliko baterijo na gričih pri Döblingu; še le, ko so jim Saksonski pešci na pomoč prišli in Turka od strani prijeli, so se po sedemurnem hudem boji nekoliko oddahnili. Do dveh po poludne središče in desno krilo še nista bila v ogenj prišla. Ravno to uro planejo Poljaki iz gozda pri Dornbachu ter skočijo srditi kakor oroslani (levi) nad Turka, zgrabivši ga v središču in na levem krilu, toda sovražnikovih silnih trum niso mogli prodreti.

(Dal. prih.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Resnoba mladenča me stori radovednega. Zato mu pokažem stol pri mizi in ko sedeva, prične: „Najprej prosim dovoljenja, da s svojo povestjo nekoliko v preteklost sežem.“

Jaz prikimam in potem mi bolj obširno pripoveduje to, kar jaz tu v kratkih besedah podam: Dolar je bil sin še dokaj premožnih starišev, ki so mu pa potem, ko so po nesreči prišli ob vse premoženje, pomrli, zapustivši mu še toliko, da je komaj komaj dovršil svoje študije. Kot praktikant je imel toliko plače, da ni glada umrl, zati si je moral iskati postranskega zaslužka s podučevanjem v francosčini in angleščini; oba jezika je dobro znal, zlasti francoski mu je bil gladak. V tem jeziku je podučeval tudi Emo, hči tr-

govca Riparja. Ta poduk, da-si za gospico Emo jako ugoden, ker se je francoščine dobro naučila, pa je bil nesreča za obojna srca; kmalu sta nevedé in morda tudi nehoté zapazila, da se ljubita in da ne moreta biti drug brez drugega. Srečne so jim bile ure in da bi poduk dalje trajal, delala je gospica nalašč napake v besedi in pisanji. Tako bi bil poduk morda še dolgo trajal, a prišel je izdajalec v podobi blagajnika Spitlerja, ki je nekega večera med vrati zapazil njuno skrivnost in jo škodoželjno očetu razodel, maščevati se hoteč zarad tega, ker je sam po Emini roki stregel, a ona ga je zaničljivo odpodila. Tako je bilo ljubezni konec, nit med njima popolnoma pretrgana, ker so stariši na hčer skonca ostro pazili, pozneje pa jo celó poslali k žlahti daleč proč. Vkljub temu si je bil Dolar svest, da njena ljubezen do njega ne bo nikdar vgasnila. Al upanja ni bilo nobenega, da bi bila kdaj njegova, kajti oče njen, kateremu je rekel, da ima najboljšo nameno ž njo, ga je osorno odpodil rekoč: „Nameni so prazna reč; kedar boste sodnijski svetnik, ali pa, če to ne, kedar boste imeli 300.000 gold. premoženja, takrat se zopet oglasite, morda se zmeniva. Dokler pa tega nimate, ne pridite niti dekletu, niti meni pred oči.“

„Hm! to je zadosti odločno“ — spregovorim jaz, ko v svoji povesti nekoliko preneha. „Milujem vas. Toda mlada srca se hitro vnamejo, a tudi hitro ohladé. Najbolje, da skušate si jo izbiti iz glave. Kar ni človeku dano, tega naj ne doseza. Tolažite se s tem, da je mnogo mladenčev v enakih okoliščinah.“

„Ne“ — spregovori odločno — „le ž njo mi je živeti, sicer ne maram za življenje. In da ne bi imel nobenega upanja, da si jo bom od osode priboril, menite, da bi nosil to življenja pezo, da bi stal danes tu pred vami?“

„Vi ste res nesrečen človek —“

„Nisem“ — mi prestriže naglo besedo — „nisem ne! Pogledajte to le!“

Pri teh besedah izleče iz žepa zeló povaljan debel papir in ko ga razvije in na mizi razprostre, vidim, da je zemljevid Afrike, Amerike in Evrope. Če sem že prej malo sumičil, da je mladeneč zeló prenapet, se mi zdaj skoro za gotovo zdi, da se mu v glavi meša. Zato vprem va-nj svoje oči in prašam, da bi se prepričal, kako je ž njim:

„Kaj je s tem zemljevidom? V kaki zvezi je s tem, kar ste mi do zdaj povedali?“

„Vidite to rudečo črto na zemljevidu? Le glejte! Tu v P. se prične, od tod gre čez L. po železnični črti. Tu preskoči po poštni poti na železnično črto v F. in od tod je rudeča črta vrh železnične črte potegnjena do mesta H., do morja.“

Jaz grem z očmi za njegovim prstom in vidim res vse, kar mi pokaže; vendar mi je vse še nerazumljivo, zato ga zopet nekako nezaupno pogledam, rekoč:

„Dobro! To vidim, al kaj dalje?“

„Idite za mojim prstom z očmi dalje. Tu od H. vidite rudečo črto čez morje do New-Yorka v Ameriki; druga črta drži do Vera Cruz; tretja tu do otoka Kube. Dalje vidite črto od New-Yorka in od Vera Cruze do S. Francesco v južni Ameriki, kamor je potegnjena tudi tretja črta od otoka Kube. Tu v S. Francesco vidite debelo piko in okoli nje krog. Od tod drži tanka višnjeva črta nazaj čez morje do Francoškega, druga do Španjskega. Mesta Pariz, Madrid in Lyon so zopet obkrožena z rudečo črto.“

„Vse to vidim, al kaj pomeni? Čemu mi kažete?“

„Morda boste jeli umeti, če vam povem, da sem ta zemljevid našel jaz na stopnicah v Riparjevi hiši ravno ko mi je gospodar tako osorno vrata pokazal.

Kratko pred mano je šel po istih stopnicah Spitler“ — končá Dolar in me pomenljivo pogleda.

Pri teh besedah se tudi meni v možganih zabliška.

„Tu je na ta način narisana pot, zato vidite tudi vstric črt številke, katere gotovo nič drugega ne naznanjajo, kakor čas, v katerem se dá navadno priti od tega do tega kraja.“

Po tem pojasnilu pogledam tudi jaz bolj natanko zemljevid in črte na njem. Kmalu sva oba ene misli, in po številkah nad črtami preračuniva, da mora hudo delnik zdaj biti že blizu New Yorka, Vera-Cruza ali na otoku Kubi, kamor je šla s Hamburga tisti dan, ko je on tje došel, prva ladija. Tedaj nama je edino le izvedeti, po katerem potu je odrinila v istem času v Hamburgu prva ladija v Ameriko, kar izvedeti se meni tako težko ne zdi.

Dolar odmaje z glavo.

„Čemu?“ — pravi — „saj je razvidno, da se vse črte snidejo v S. Francesco! Tje bo tedaj na vsak način bežal po tej ali drugi poti. Najbrže se misli tu naseliti, zato je obdano mesto z rudečim kolesom. Le če bi mu tu ne bilo všeč ali čez nekaj časa, ko bi tudi v Eyropi bil že zopet varen, bi se preselil na Francosko ali Španjsko ter naselil se ob Parizu, Lyonu ali Madridu. To sklepam z višnjevih črt, ki tje s S. Francesco drže.“

Občudovaje to bistroumnost mladenčevo pritrdim vsem, kar mi pové. Vendar pa ugovarjam:

„Res je skoro gotovo, da si je Spitler tu narisal pot, po kateri je mislil pobegniti. Ali pa zdaj, ko je zapazil, da je ta zemljevid zgubil, ni premenil svojega načrta ter bežal po drugih potih in morda celó v čisto druge kraje?“

„Tega ne verjamem“, odgovori odločno; „ta zemljevid mu je služil takrat, ko si je pot izbiral in določeval; zdaj jo ima tako že v glavi. Čemu mu zemljevid, posebno tako povaljan, kakor je ta? Tudi ne vem, da bi ga bil pogrešil, ker je bilo čez dva meseca pred begom, kar sem ga jaz našel in kot malovreden papir doma, ko sem videl, kaj je, v kot vrgel. Včeraj ga zopet zapazim in mislim tje vreči, kar bi bil tudi storil, ko ne bi bil zagledal teh dvojnih črt na njem. Ti črti ste me napotili do premišljevanja, čegar sad je to, kar sem vam tu razložil.“

„Ta povaljani papir je važen dokument“, pravim jaz po kratkem premišljevanji, „al kaj pomaga! Hudo delnik je unkraj morjá, predaleč za roko naše sodnije. Kdo bi šel za njim, kdo trpel stroške tega potovanja! Denar, kar mi ga je okradeni trgovec izročil za stroške preiskave, sem mu nazaj dal, in zdaj si ne upam priti z novo prošnjo in tudi nočem. Iz sodnijske kase bi se pa za tak namen, pri katerem je konečni uspeh še jako dvomljiv, dovolila jako majhna svota.“

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Bosnija in Hercegovina — nekdanja Hrvaška zemlja.

Hrvaški poslanec Ivan Vončina je 19. dne t. m. v seji delegacije Ogerske, ko je šlo za dovoljenje znanih 60 milijonov Andrassy-u, govoril prav krepke besede o Bosni in Hercegovini ter prizadeval si vneti Avstrijsko politiko za ti deželi, katerih nesrečni prebivalci že tako dolgo zdihujejo pod Turško silo in tudi po pogodbah mirú nimajo še pričakovati enakega odrešenja, kakor Bolgari. V svojem govoru je izrekel

Novo slovansko časništvo.

* „*Revue Slave seule Publication Périodique en Langue Française*“ imenuje se časnik, ki začne 1. maja izhajati v Varšavi pod vredništvom A. de Fontaina in bode obsegal književnost, znanosti in umetnosti slovanskih dežel. Izhajal bo 1. in 15. dan vsakega meseca po 7½ pól v osmini, v 6 zvezkih na leto s 24 slikami. Namen tega časnika je medseobno vzpoznavanje slovanskih narodov. — Naročnina celoletna (na tri mesece razmerjena) znaša 30 gold. na leto in se pošilja na administracijo: „Rue Marszałkowska N. 27/b“, — dopisi pa se pošiljajo: „Rue Hoža Nr. 3.“ — Cilj in konec tega lista je koristen, da se svet seznani s Slovanstvom, važnim faktorjem Evropejskim; al težava je ta, da francoski ne zna vsak Slovan pisati, in da tudi ne razume vsak Francoskega jezika. Vredništvo bode tedaj moralo dopise in članke predstavljati v Francoski jezik.

* „*Slovinač*“ se zove nov časnik, ki bode meseca maja začel izhajati v Dubrovniku in obdeloval književnost, umetnosti in obrtnosti s pogledom po svetu in drugimi drobnostmi. Izhajal bode dvakrat na mesec po eni pól. Vrednik mu bode Luka Zore, naročnina celoletna za vso Avstro-ogersko državo 5 gold.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

„Gospod svetovalec“, prične na to Dolar resnobno in slovesno — „vse to sem tudi jaz premislil, tedaj iz vaših ust nisem pričakoval drugačnega odgovora. Zato mi pa vaše pojasnilo nikakor ne omaja trdnega sklepa“.

„Kakega sklepa?“ vprašam jaz zavzet.

„Iti za hudodelnikom in ga prignati z vkrađenim denarjem vred, kar ga bo še imel, nazaj.“

„Vi še upate kaj tacega?“ se jaz še bolj čudim.

„Upam in nadjam se, da se mi bo to tudi posrečilo“, odgovori z odločno resnobnostjo. „K vam sem prišel prosit le potrebnih pooblastil, s katerimi se mi bo pri vnanjih uradih mogoče skazati, kaj sem in če bo treba kake sodnijske ali policijske pomoči, da jo bom lahko dobil. Druzega ne prosim nič.“

„Druzega nič?“ rečem jaz čedalje bolj strmeč. „Premislite, pot je dolga in draga.“ Zadnjo besedo posebno povdarim.

„Vi menite, da me bo stalo veliko denarja“, reče smehtljaje se, „in mislite: kje ga bom jaz, ubog praktikant, vzela!“

„Skoro mislim tako“.

„Toda s tem sem, hvala Bogu, preskrbljen. Tu pri sebi imam nekaj čez 2000 gold. Res je to vse moje zadnje premoženje, ker se mi je posrečilo iztirjati nek po očetu mi zapuščeni dolg. Ta znesek so oče že zbrisali, ker niso imeli nobenih dokazov v rokah; dolžno pismo se je bilo namreč zgubilo. Jaz pa sem ga po sreči našel in tako sem iztirjal dolg z 10letnimi obresti vred.“

„Ali ne ravnate neprevidno, da mislite ta po sreči dobljeni denar, čegar ste gotovo zelo potrebni, zastaviti za reč, katera vam utegne najbrže spodleteti?“

„Gospod svetovalec, razložil sem vam svoje razmere, razodel svoje nade. Ema je moj cilj in konec,

če se mi posreči s pomočjo teh 2000 gold. pridobiti jo, jih z veseljem žrtvujem; če jih pa zastonj žrtvujem, no, potem sem tam, kjer zdaj, in bi tudi ne maral za-nje. Le na ta način si morem Ema priboriti, s svojo službo ne, to sem že spoznal, kajti predno bi jaz postal sodnijski svetovalec, star bi bil vsaj že 60 let.“

Občudovajoč to odločnost mu po kratkem razgovoru o nekaterih drugih potrebnih drobnostih obljubim preskrbeti mu, česar potrebuje, posebno pa odpust za nedoločen čas, da bi, če bi se vrnil brez Spitterja in vkrađenega denarja, lahko zopet pri nas nastopil službo.

„Tega mi ni treba“ — mi odgovori odločno — „vrnil se bom ž njim ali pa — nikoli.“

Izreši to odide. Drugi dan ima vsa pisma v rokah, katera bi mu utegnila služiti pri njegovem namenu, in odrine, pustivši mi pismo za Ema s prošnjo, naj bi jaz skusil ga spraviti jej v roke, kar sem mu z veseljem obljubil, občudovajoč njegov pogum in moč njegove ljubezni do Eme in zato mu prav s srca želeč, da bi srečno dosegel svoj cilj.

Čez nekaj časa se mi je res posrečilo izročiti gospici Emi ono pismo. Imel sem pri Riparju nekaj opraviti, al ker je bil ravno po kratkem poslu z doma šel, me prosi hčerka (memo rečeno res krasna deklica), naj malo potrpim, in ostane pri meni v sobi, izgovarjaje se, da mati še ni popolnoma napravljena. To mi je bila najlepša prilika oddati ji pismice, katero sem bil, nadjaje se take prilike, sabo vzel. Prebere ga, postane bleda in omahne, a z vso močjo se premagujoč me pogleda v obraz in reče:

„Vam je znano, kar je v tem pismu?“

„Ne! Oddam ga, kakor sem ga prejel od gospoda Dolarja.“

Zopet nekoliko omahuje, pogleda pismo vnovič in iz prs ji izbuhnejo besede:

„Revež! Meni se žrtvuje!“ Al brž, ko da bi se bala, da je izdala kako skrivnost, me zopet plašno pogleda in reče: „Vi ne veste — vam smem že vse zaupati —“

„Vse, vse vem, gospica“ — hitim ji jaz z besedo na pomoč, ko vidim, da je deviško čutje njeno v zadregi; „on sam mi je vse razodel, izvzemši to, kar je v pismu, predno je odšel v Ameriko po vas, gospica! Kajti le goreča in strastna ljubezen do vas ga je napotila tje.“

Potem ji razložim vse, kar sem vedel, ona pa mi pokaže pismo, čegar konec je bil:

„Čakaj me dve leti, če me ljubiš. Po tem času pa, če me ne bo, daruj mi solzico, kajti potem me ne bo več na svetu! Vendar ne žaluj, ampak upaj — upaj!“

Ta hip zašumi v bližnji sobi ženska obleka, gospica skrije pismo in mati vstopi brž po tem: gospica pa odide pogledavši me milo, kakor da bi hotela prositi, da naj molčim.

Ubogo dete! Molčal sem, a kedar sem po naključji kje naletel na njo, me je iskalo njeno oko, da bi iz njega bralo, kaj in kako. A jaz ji nisem mogel nič povedati, ko to, da nimam še nobenega, tedaj tudi ne slabega poročila od njega. — —

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Slovanskih društev na Dunaji*, ki šteje blizo 1 milijon prebivalcev in kjer živi okoli 200.000 Slovanov (med njimi samih 150.000 Čehov), je zdaj 24, in to: 1. „Slovanska beseda“, 2. „Slov. pjevačko društvo“, 3. Dunajski „slovanski sokol“, 4. Društvo „Včela“, 5.

Franjo Tannhäuser, Volbenk pl. Bibriach (?), Janez Gleismüller iz Št. Vida, Maksimilijan Hiltprant, mestjan in mestni pisar v Vélíkovcu; skupaj 7 odbornikov, —

iz Kranjske: Arnold, opat iz Kostanjevice, Janez pl. Auerberg, iz Vrzdence, deželni glavar; Bernard pl. Reinach, vitez, Urh Wernecker, glavar v Kostanjevici, Peter Geisler, mestjan in svetnik v Ljubljani, vseh skupaj 5 odbornikov, —

iz Tirolske je prišlo 8 odbornikov, —

iz krajnih dežel vseh skupaj 26 odbornikov.

Ta lepi zbor 68 odbornikov, prelatov, gospodov, vitezov, vojakov in mestjanov, med njimi nekatere pravnike, je sprejelo v Innsbruku 7 cesarskih svetnikov, katere je tudi cesar tjakaj poslal s pooblastilom dne 7. januarija, in podukom istega datuma.

Istega dne, ko so prišli odbori, je bil prvi zbor. V imenu cesarjevem stavljeni predlogi so se glasili:

- 1) O mirovnem sklepu z Benetkami.
- 2) O nasprotnem svetu, pomoči in podpori dednih dežel med sabo, ako se pripeti kak napad.
- 3) O rešitvi zastavljenih dohodkov in kroninega imetja.
- 4) O ustanovitvi posebnega dvornega svetovalstva kakor višje gospóške, da se uravná „dobra vlada“ po vseh deželah, in vsakdo nahaja pravice vsak čas ter se tako ohrani mir in edinost; zato naj bi odbori poleg dobrega sveta privolili potrebno novčeno podporo, da se
 - a) reši kronino imetje;
 - b) da se plačujejo dvorni troški za cesarja in obe njegovi kraljevi hčeri;
 - c) da se ustanovi dober strojen red v posameznih deželah in utrdi skupna uprava.

Sad štirimesečnih obravnav odborov deželnega zbora leta 1518. je dozorel dne 24. majnika leta 1518. v tako zvani knjigi „Innsbrucker Libelle“ s podpisom kancelarja Ferentainerja.

Ako premotravamo, po kakošnem načinu so ta določila Avstrijske dedne dežele v lepo skupino posebne vrste združile, se pokažejo naslednje točke:

- 1) Posamezne dedne dežele bi morale nasprotno v podporo in brambo zavezane biti za pet let;
- 2) dvorni svet 18 oseb, katerih imenovanje (po cesarjevi vrnitvi) ima izvršiti državni zbor, je imel namen, v obliži cesarjevem delati kakor njegov svetovalni kolegij;
- 3) razven tega je imelo šest dvornih svetnikov nalog, kakor reformatorji delati red pri upravi in pravištvu v prihodnjih dveh letih. Veče število njih naj bi bilo domačinov, da so v skupnem dvornem svetu zastopane vse dedne dežele. Njih plačila so bila natanko določena;
- 4) vlade sedež naj bi po libellu Avgsburškem bil na Dunaji, a za poskušnjo eno leto v Bruku na Muri;
- 5) deželni maršali, deželni glavarji i. d. naj „zvesto goje in spolnujejo po običaji vsake dežele“ deželno pravico in sodnijsko upravo;
- 6) svoboščine in pravice stanov posamesnih dežel so se v novo potrdile, dà, celó pravico davek nakladati je dala stanovom, da se dobodo potrebni novci.

Tako je bilo uravnano občinstvo Avstrijskih dednih dežel za cesarja Maksimilijana I.

Ni treba dostavljati, da se je počasi tudi tû maršikaj premenilo, da so se osobito v dôbi tako zvane reformacije stanovske razmere temeljito predrugačile, a nikakor ne v smislu svoboščin. Ustava cesarja Ferdinanda III. za Česko dokazuje, kako boječe so se stanovi zopet poskušali razvijati. Za Jožefa II. se ta

zgodovinsk razvoj v novo pretrga in za Leopolda II. v poslednjem desetletji minulega veka je bil ves napor še bolj oddaljen od vrhunca, katerega je bila dosegla stanovska svoboščina pred reformacijo. Absolutizem je popolnem zadušil brleči plamenček in revolucija je raztrgala vez zgodovinskemu razvoju Avstrijskega ustavnega življenja.

Od tedaj se delajo vedno poskušnja za poskušnjo — a ne na tleh zgodovinskih, temuč, kakor se govori — na ustavnih tleh.

V deželnem zboru odborov leta 1518. vidimo skupščino mož vseh takrat pravico imajočih stanov različnih dežel na podlagi prostega cesarskega poziva o najvažnejših vprašanjih svojih dni in najimunitniših zadevah svojih dežel posvetovati se in sklepati. V štirimesečni seji so se rešile vse zadeve, katere so bile cesarju pri srci.

Vidimo, da so poslanci mandate vestno izvrševali in da poleg vse podločnosti do cesarja so vedeli varovati kakor „svobodni“ možje svoboščine svojih dežel. Nasledek njih obravnav je bila — velika vrsta dejanj.

In vendar niso bile te dedne dežele hiše Habsburške zavezna država, niti ne državna zaveza, niti ne personalna unija.

Kje pa je tû ustava imela svoja tla?

Tla so bila — zgodovinska. —

Ta zanimivi članek smo posneli z obširnega sestavka v „Kärnt. Volksst.“, ki nam kaže, da federalizem, ki je naš vzor, ne bi bil s trte zvita oblika Avstrije. In če zdaj še druzega nič, vsaj — „meminisse juvat.“

Slovensko časništvo.

* „Cerkveni glasbenik“ je naslov časniku, ki je kot „organ Cecilijinega društva“ v Ljubljani začel izhajati in katerega 1. list za mesec maj je prišel ravnokar na svetlo. Firma vredništva sama že nam je porok, da bode list dober, kajti odgovorni vrednik „Glasbenikovih“ člankov je prof. Jan. Gnjezdá, vrednik muzikalnih prilog pa prof. Ant. Förster. — V prvem listu nahajamo dva uvodna članka: „Kaj je cerkvena glasba in njeno notranje bitstvo?“ in „Kakih misli je mnogoterno še katoliška duhovščina zastran cerkvene glasbe?“ Potem sledi več manjših sestavkov, spadajočih v kroniko Cecilijinega društva, dopisi, oglasnik muzikalij itd. Muzikalne priloge so: „Offertorium in ascensione domini“, „Prva in druga pesem sv. rožnega venca“ (iz leta 1678.), „Pangue lingua“ — vse harmonizoval Ant. Förster. — Ker bode „C. glasb.“ izhajal začetkom vsacega meseca, se bode tudi gledé prilog oziral na potrebe istega meseca ter prinašal pesmi njegovih praznikov. — Tako je vse lepo vredjeno, da bode list vstrel namenu svojemu. Tudi oblika njegova v veliki osmerki je pripravna, tisek in papir lep. Do konca letošnjega leta veljá „Cerkv. glasb.“ 1 gold. 50 kr., za ude Cecilijinega društva pa 1 gold. Naročila sprejemajo v Alojznici.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Razume se, da sem to pismo hipoma prebral. Ker se mi je pa zdelo nevarno, pokazati ga brž Dolarju,

ki je še nepremakljivo zrl v vrata Riparjeve hiše, mu rečem, naj gre z mano, ker se mi zdi, kje bi utegnila biti Ema. Res gre z mano. Po poti ga po ovinkih pripravljam na to, da bi se utegnila ji kaka nesreča pripetiti. Pri prvih besedah pa že obstoji, se obrne va-me in reče z neko divjo odločnostjo:

„Gospod! Vi ravnate z mano, kakor zdravnik z bolnikom, ki nima družega pričakovati ko smrt. Lepo in hvala vam! Al jaz sem že mnogo strašnega prestal, zá-me se vam ni treba bati. Zato pripoznajte brez ovinkov: To, o čemur vi pravite, da se utegne meni pripetiti, se je že pripetilo. Vi ste prej brali pismo — —“

„Tu je pismo, berite!“ pravim jaz sprevidivši, da se ne dá dalje skrivati, kar je, in mu podam pismo. V trenutku ga prebere, obraz mu postane jeklen in mirno mi reče:

„To pismo naj bo moje, ker mi je porok njene neugasljive ljubezni. — Zdaj pa idiva, gospod svetovalec, da vam poročam o svojem potovanji, kolikor vam to iz sicer natančnega poročila mojega ne bo jasno. To naj bo še zadnje delo moje, potem — že vem, kaj je tudi meni storiti.“

„Nesrečnež“ — ga ustavim jaz strmeč — „kaj mislite! Ste li že gotovi, da je mrtva? Jaz mislim in se nadjam, da dozdej ni še izpeljala svojega sklepa. Dokler ni natančnega, neovržljivega dokaza o njeni smrti, je moja in vaša dolžnost iti za njo in napeti vse moči, da jo rešiva, če še mogoče. Zato tečeva, kolikor moreva, jaz navzgor, vi navzdol ob vodi. Hitiva brez zamude. Tu se zopet snideva ali pa na mojem domu. Zdaj veljá! Hitiva in upajva, da ni še prepozno.“

Obupni mladeneč, kateremu se je pri mojih besedah zopet zablistala iskrica nade po obrazu, mi stisne rokó in se spusti v tek, ker sva imela le še par korakov do vode tekoče skoz mesto. Jaz pa, nezaupajoč vse naglosti svojih nog in ker mi je bilo vendar vse ležeče nad tem, da se zabrani nesrečni namen revice, naznanim vsakemu policaju, na katerega naletim, ob kratkem, kaj se je zgodilo ali se ima zgoditi, in vsi ti se razkropé na vse kraje ob vodi. Sam pa hitim, kar se dá, čez most in ob vodi navzgor, dva policaja na isti strani navzdol, dva pa na nasprotni navzgor, tako da sta oba brega naša. Trdno upajoč, da ji bomo ubranili skočiti v vodo, če še ni skočila, tečem ob bregu navzgor, kar me nože nesó.

Ne bom popisoval obširno, kako so vsi iskali in iskali in da sem slednjič vrnivši se vtrujen in spehan v policijski stražnici zvedel, da je bilo vse iskanje zastonj; nihče ni nič zapazil, tudi od ljudi, katere so spraševali, ni nihče nič zvedel. Tedaj je morala revica prej v vodo skočiti in pismo njeno bilo je resnično. Pozno ponoči vrne se tudi Dolar, tako, kakor mi; njegova zadnja nada je bila oprta ná-me. Molčé posluša moje sporočilo, potem odide obljubivši mi, da bo drugo jutro prišel dopolnit svoje pismeno poročilo o lovu goljufa Spitlerja.

Vsak človek si bo mislil, da mi po dogodbah preteklega dné ne bi bil hotel zaspanec v oči, če bi tudi ne bil videl debelega po Dolarju mi izročnega paketa spisov na mizi. Kdo se bo tedaj čudil, da sem se ga lotil in ga jel prebirati. Bil je tako mikaven, da vso noč nisem zatisnil oči, marveč bral tako dolgo, da sem vse prebral ravno, ko je dan mi pogledal skoz okna. Tu podam kratek posnetek vseh Dolarjevih spisov.

Dolar je dobro vedel, da Spitler ne bo nesel v Ameriko Evropskega denarja — vsaj vsega ne, marveč da ga bo zamenil ali za nakaznice do kakega trgovca v New-Yorku ali pa v S. Francesco, in da bo to gotovo storil na tistem kraju, kjer bo šel na ladijo, ker se mu vsled zvito izpeljane goljufije ni bilo bati, da bi se hu-

dodelstvo njegovo tako naglo zvedelo ter da bi se sledilo za njim. V Hamburgu je mislil iti na morje, tedaj je gotovo tudi tam kje denar zamenjal. Zato se Dolar pelje naravnost v Hamburg, kjer že drugi dan zvé, da je pred par tedni nekdo v treh dneh v denarnih bankah zamenil blizo 100.000 gold. za amerikske dolarje, za 200.000 gold. pa kupil nakaznic do bankirjev v S. Francesco. Imena teh bankirjev si je Dolar zapisal. Dva dni je moral potem čakati, da se je odpeljala ladija proti Kubi; naravnost v S. Francesco pa tisti čas ni bila nobena namenjena, zato ni šlo drugače, ko da se pelje do Kube in skuša od tod priti do S. Francesco. Predno se odpelje, spremeni svoj obraz kolikor mogoče, da bi ga Spitler, če bi na Kubi že ná-nj naletel, ne spoznal, — in govori le francoski in angleški. Brado si dá rasti, vrh tega maže obraz z neko razjedno rujavkasto vodo, ki se prime kože, da postane rujavkasta ali ogorela, na nos si pritisne bunčico in natakne zelenkasta očala, vrh tega si obveže še vrat, kakor da bi imel na njem kako oteklino. Tak se pelje proti Kubi, kamor čez tri tedne srečno dospé. V St. Jago poprašuje po ladijah, katere in če so katere prišle v kratkem iz Vera Cruza ali New-Yorka, ravno tako, če je že katera odpeljala se proti S. Francesco. Pa kar tu zvé, je zeló zmedeno; še pri luknem uradu, kjer se vpisujejo prišle in odšle ladije in kjer je pokazal svojo pooblastnico, mu niso šli nič kaj na roko. Eden uradnikov je celó rekel: „Če kdo prinese z Evrope k nam denarja, dobro! Drugače bi bilo, ko bi na enak način ušel z našim denarjem v Evropo“. Tako Dolar ni mogel zvedeti družega, ko da ste se pred kratkem dve ladiji, parobrod in trgovska barka, odpeljali proti jugu, morda proti S. Francesco ali pa drugam. Tedaj se mu ni bilo muditi, ampak odpelje se s prvim parobrodom, namenjenem do S. Francesco. Na morji jih vjame vihar in jim nagaja, tako da so še le v pet tednih z zeló pokvarjeno ladijo prijadrali do mesta.

Brž ko stopi, vsled hude vožnje zeló bolehen, na suho, podá se k mestni policiji, da bi se tam legitimiral in prosil pomoči, ako je bo treba. A tu mu niso verjeli, in malo je manjkalo, da ga niso zaprli; vzeli pa so mu vsa pisma in mu jih dali nazaj še le, ko se je oglašil pri nemškem poslancu, kateri jih je potem nazaj tirjal in zahteval policijske pomoči za Dolarja, če mu je bo treba. Policija in sodnija ste to pomoč res obljubili, ali koliko je bila ta obljuba vredna, pokazalo se je pozneje.

(Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Koliko so lansko leto v Parizu pojedli in popili*, kaže nam sledeča zanesljiva statistika: mesá so snedli 133 milijonov in 325.535 kilogramov,*) — perutnine in divjačine 20 milijonov in 788.859 kilogr., — suhega mesá 19 milijonov in 871.001 kilogr., — rib 25 milijonov in 380.664 kilogr., — ostrig 2 milijona in 660.855 kilogr., — jajic 14 milijonov in 979.114 kilogr., — surovega masla 14 milijonov in 99.249 kilogr. Vrh tega so v 61 konjskih mesnicah zaklali 10.619 konj. Popili so pa Parižani: vina 4 milijone 343.137 hektolitrov,**) — špirita in žganjic 106.540 hektolitrov, — jabelčnika in hruševca 89.947 hektolitrov. Cena živeža je v obče nižja bila memo prejšnjih let, mesa in rib kilo je za 5 do 8 centimov cenejši bil.

* *Naslov Turških sultanov*. Najuzvišnejši naslov sultanov je „Padišah“, to je, oče vseh knezov ali kralj

*) Kilogram nove vage je 1 funt in 25 lotov stare vage.

**) 1 hektoliter nove mere je 1 vedro in 39 $\frac{1}{2}$ bokalov.

strani, — poglavitno je to, da so kamniti tabernakeljni zelo zelo nepraktični. Izmed več dokazov naj omenimo le enega. Pri neki veliki fari na Dolenjskem so napravili zadnja leta tak kamnit tabernakelj; toda kmalu se je pokazala velikanska napaka: tolika vlažnost namreč, da so v njem celó sv. hostije plesnele. Velečastiti ondodni gosp. dekan je dal opeti tabernakelj z lepimi tapetami, al kmalu so po njih skoro gobe rastle; potem ga je dal obleči z lesenimi deskami, a tudi te so bile kmalu mokre. Poslednjič je kamnosek pri straneh izdolbil luknjice (dušnike), a tudi to le malo pomaga! — Da bi bili toraj ljudje obvarovani povsod taci in enaci škod, štel si je pisatelj teh vrstic nekako v dolžnost, javno omeniti o škodljivosti in napaki taci cerkvenih naredeb, ki se ne dadó drugače zboljšati, kakor s tem, da se zopet odstranijo. Kam pa naj se postavi dragoceni kamniti tabernakelj, ako se v cerki rabiti ne more? Na to vprašanje naj si išče odgovora vsakdo sam! Dixi et salvavi animam meam.

Mnogovrstne novice.

* *Razstava tičev* je zdaj na Dunaji. Med družimi se vidi ondi lastavica v tičniku, katera žvižga raznotere napeve, škorec, ki precej dobro izgovarja 127 besedi, nekatere v celih izrekih, in pa šojka, katera latinske besede izgovarja.

* *Kdor vitez zlatega runa* ne postane brezplačno, mora za poslavljenje s tem redom (ordenom), ki je najimenitnejši, 800 cekinov takse plačati. Ker je nedavno 16 mož bilo odlikovano s tem redom in jih 12 med njimi mora takso plačati, znašajo te takse skupaj 9600 cekinov, od katerih po dotičnih štatutih doide kancelarju tega reda, ki je sedaj baron Krauss, blizo 40.000 gold. — No, kancelar „des Ordens des goldenen Vlieses“ biti se izplača!

* *Škodljivoost visocih petá na čevljih*, kakor jih danes nosijo ženske, je dokazal dr. Busch, profesor kirurgije v Bonu. On pravi, da ženska, ki nosi visoke in tanke podpetke (stókle), ne enega pravnega koraka storiti ne more, ampak prisiljena je balancirati s celim svojim životom, da se more na nogah vzdržati. Zato pa se napenjajo drugi členi, posebno v gležnjih in kolenih, tako silno, da večkrat nastajajo otekline in rane posebno v kolenih. Mislite si sedaj „gospo“ ali „gospico“ s takimi podpetkami še pod kikirjo zvezano pri kolenih, da ne more, če treba, široko stopiti, potem imate pred seboj celo prismodo, kateri je zdravje nič, neumna moda pa vse! — Glas prof. Buscha pa bode vkljub temu — kakor „Pučk. Nov.“ resnično trdijo — ostal glas vpijočega v puščavi pri naših opicah tako dolgo, dokler — v Parizu se ne zavržejo visoke podpetke! Ko bi se take prismode morale brez krila producirati na ulicah, letali bi fantalini za njimi, da bi se sramovale.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Po teh sitnostih poišče Dolar one bankirje, do katerih je imel Špitler denarne nakaznice v Hamburgu. Ne eden ni hotel o tem nič vedeti, vsak pa je trdil, da dozdaj ni bilo nikogar z enakimi nakaznicami po denar

in da tako veliki zneski v tem času sploh niso bili izplačani. „Če je to res — in zakaj ne bi bilo?“ — si misli Dolar — „potem Spitlerja še ni bilo sem, mora biti še le na poti. Zdaj mi ne bo ušel.“ Najame si tedaj stanovanje blizu luke in kedar se bliža kaka ladija, jo gré čakati k morju kolikor mogoče med prve čakalce, katerih je bilo vselej veliko.

Tako hodi in hodi, več bark prijadra iz različnih krajev, tudi s severa, on ogleduje in pazi na vse potnike, katerih stopi vselej več ali manj na suho, ali ne enega ni, ki bi bil Spitlerju količkaj podoben. Bankirji, pri katerih se vrh tega večkrat glasi, vsi še vedno trdijo, da ni bilo nikogar po denar z omenjenimi nakaznicami.

Tako čakajočemu pretekó trije meseci, o Spitlerji ni še duha ne sluha. Klavern in pobitega duha, pa tudi nekoliko bolehnega telesa — ker Evropejcem južni in jako sparjeni zrak tega mesta ne vgaja, se sprehaja nekega dne ob bregovji zunaj mesta in ker je vročina še pod drevjem neprenesljiva, malo postojí ter si briše čelo. Ko se pri tem malo nazaj ozre, vidi dva evropejsko oblečena človeka na videz v živahnem pogovoru iti za sabo. Da bi ju ne motil, gré v stran tako, da ga zakriva grmovje. Ni ga volja sicer paziti na njun pogovor, ki je bil jako glasen, a vdari mu na uho glas in sicer v nemškem jeziku, glas, katerega dobro pozná, čegar lastnika išče, — glas Spitlerja.

„Tu lahko malo postojiva“ — spregovori isti hip drugi globočji glas v manj gladki nemščini — „kajti vrag me vzemi, vi hitite, kakor da bi za nama gorelo, gospod Schmid. Strela, če se vročine ne bom stopil!“

„Se pač vidi, gospod Bernard“ — odgovori meni dobro znani glas — „da hoje niste navajeni. Vendar, če malo postojiva ali se tû ob drevesa nasloniva, ker klopi tu ni, kakor pri nas v — v Manheimu po sprehajališčih, bo tudi meni všeč, kajti to solnce je vroče ko razbeljeno jeklo. Če je vse leto tako, potem grem pač rajše v Evropo nazaj, ko da bi kupil vaše posestvo, katero vrh tega še tako drago držite. 100.000 pesos — premislite!“

„Ni predrago, verjemite!“

Potem začne „Bernard“, kakor ga je tovariš imenoval, na dolgo in široko razkladati prednosti svojega posestva, Dolar pa steguje vrat, da bi čez grmovje ali med grmovjem videl obraz onega, katerega je Bernard „Schmida“ imenoval. Ker so bile besede zelo glasne, se je mogel še bolj približati in ko zagleda obraz „Schmida“, je gotov, da je to Spitler, čeravno po glasu o tem že prej ni več dvomil. Tedaj je Spitler tu, že davno tû, kajti z ladijami, kar jih je prijadralo vpričo Dolarja, se ni mogel pripeljati, ker bi se mu nikakor ne bil mogel memo paznih oči zmuzniti. To je zastavica, katere pa Dolar nima časa ugibati, kajti ravno odgovori „Schmid“ na vso hvalo Bernardovo: „Vse to utegne biti, kakor vi pravite. A mene tu ne veseli dalje bivati, kraj je nezdrav. Pa je še nekaj družega, kar me žene od tod. Od policije sem dobil namreč naznailo, da je sem prišel nek — norec, ki nekoga išče, kateremu bi utegnil jaz podoben biti, in da, če mi ta norec kaj storí, policija ne bo odgovorna zá-me. Norci — to veste — so nevarni, zato bi se mu rad umaknil.“

„Ali ga poznate?“

„Ravno to je, kar me skrbi, ne poznam ga, sicer bi ga že vedel na stran spraviti. Saj imate tû ljudi, ki za denar vedó, kje tičí človeku srcé!“

„O, ne manjka se jih in še dragi niso. Za par pesos, pa zgine tisti, ki je komu na poti, da se jim le prej pokaže.“

„Bankirji, pri katerih sem zamenil nakaznice in ki so zaslužili pri njih lep denar, so mi obljubili pokazati

ga ali vsaj natančno popisati. Pa dozdej so mi le toliko vedeli povedati, da nosi zelene očali in je kak Francoz ali Anglež. Kedar zdaj pride, ga bo bankir skušal pridržati, med tem pa bo v stranskem oddelku pripravljen fotograf njegov obraz fotografiral.“

„Haha! Po fotografski sliki ga bode dotični pomočnik že spoznal. Toda, gospod Schmid, idiva. Zdaj imam že zopet toliko sape, da lahko greva nazaj. Potoma se lahko še kaj pogovoriva.“

Lahko si vsak misli, kako je bilo po tem pogovoru Dolarju pri srcu. On čaka in čaka Spitlerja, med tem pa je pod imenom „Schmid“ že davno, gotovo že pred njim, prišel v S. Francesco. Zdaj bi bil — se vé da — v njegovih rokah, ako bi imel kako pomoč. Da mu pa na policije in sodnije pomoč ni se zanašati, to mu je jasno po lastnih besedah Spitlerjevih, kateri je po policiji skoro s prstom dobil svarilo, česa se mu je bati in kaj naj stori. S pravico in javno silo ne more hudodelniku do kože, to mu je brž jasno, spustiti pa svojega plena tudi noče na noben način, zato sklene z zvijačo nadalje ravnati.

Brž ko sta Spitler ali „Schmid“ in Bernard odšla, stopi tudi on za njima in vzame očali z oces, ker mu beseda Spitlerjeva, da norec nosi zelene očali, še doni po ušesih. Najprvo tedaj je treba zvedeti za stanovanje Spitlerjevo, kako dalje se ravnati, to hoče pozneje premišljevati.

Sprehajališče se med tem bolj in bolj oživi, ker je opoldanska vročina nekoliko se vlegla, zato mu je lahko približati se onima, za katerima je šel. Res ga nista zapazila in ko se pred neko hišo vstavita, gre pogumno memo in sliši Spitlerja, katerega še enkrat natanko v obraz pogleda, reči: „Na večer ob devetih. V prvem nadstropji na cesto, saj veste.“

Dolar si brž zapomni hišno številko in ime ceste, potem gre domú, da bi skoval nov načrt, po katerem bi Spitlerja dobil v pest. Kak načrt si je skoval, bo iz sledečega razvidno. (Dal. prih.)

Politične stvari.

Podobe iz državnega zbora na Dunaji.

„Fallen seh' ich Zweig auf Zweig“.

V državnem zboru na Dunaji se vse luši od ministerstva; čedalje redkejši postajajo prijatelji njegovi. V zadnjem listu že smo omenili interpelacijo „naprednega“ kluba (s podpisi grofa Coronini-a in 25 drugimi), ki, prej popolnoma ministersk, je zdaj odločno stopil v opozicijo zoper Auersperg-Lasserja.

Danes imamo poročati o važni novici, da je baron Kellersberg, prej ud „levega (ministerskega) središča“, iz te stranke prestopil k „naprednemu“ klubu, čegar vodja hoče biti. Svoj preskok je podprl s sledečim pismom do barona Eichhofa, predsednika kluba levega središča: „Če prav ne po klubu, vendar iz zanesljivega vira sem zvedel, da je klub levega središča ukrenil pritrditi najnovejšim predlogom vlade o pogodbi z Ogrji. Jaz sicer dobro vem, da mene, če tudi sem ud odseka za dotično pogodbo, ta klubov sklep ne veže, — al tu gre za politično vprašanje velike važnosti za prihodnost Avstrije in tu mora vsak jasno in javno izreči svojo misel. Skonca že sem bil namenjen, pritrditi podaljšanju pogodbe od leta 1867., a ustaviti se vsakemu večjemu bremenu za Avstrijo. Jaz sem bil in sem še vseskozi te misli, da dogovori o razdvojenji banke stresajo v temelju blagor Avstrije in so početje, ki bo nam za več časa škodljivo, ker bo o denarnih zadevah priklenilo nas na slabo finančno stanje Ogersko, tako, da se še ne vé, kdaj bo mogoče

nam vrediti denarne razmere. Tudi v drugih rečeh bo Avstrija po sedaj nameravani pogodbi vseskozi na slabšem; tako z uravnavo davka, z davkom na špirit, pri finančni colnini in pri colnem tarifu, pri katerem so Ogerski interesi do zadnje pičice zavarovani, blagor Avstrije pa se menda nalašč prezira. Ako še pomislim, kako je colna in trgovinska zveza namerjena proti Avstriji, tako, da se Avstriji celó zabraniti hoče, odpreti si pot za trgovino po jako potrebni železnici v Levanto; — če dalje vidimo, da se Avstrija, ne gledé na brezkončno škodo po banki na dvoje razdeljeni, po dogovorih ministerstva sama mora obsoditi k vsakoletni plači 5 milijonov Ogrom, no! in po vsem pritrditev takim dogovorom, zdi se mi prav izdajstvo države. In kaj tacega zahteva ministerstvo od nas še zdaj, ko je po strašni gospodarski krizi 5 let že razdjano naše blagostanje, — zdaj ko že 5 let ne moremo zmagati v proračunu primanjkljeja 20 do 30 milijonov! To zahtevajo zdaj, da bi čez 10 let še več zahtevali; to zahtevajo, čeravno smo leta 1867. brez ugovora dovolili vse, kar so Ogrji hoteli, in nadjali se, da smo s tem našli tla, na katerih bi lahko oboji skupno živeli. Vse to se ne sklada z mojim prepričanjem, zato ne morem in ne smem več biti v klubu levega središča.“ —

Odpad tega moža od ministerske stranke je za ministerstvo tem večje pomenljivosti, ker je eden najodličnejših ustavovercev in bil že večkrat imenovan med kandidati za ministerstvo.

Tako gre prijatelj za prijateljem, novih pa ni. Opozicija postaja čedalje večja. To se bo pokazalo pri obravnavi o pokritji 60 milijonov Andrassy-evih; v delegaciji so bili sicer dovoljeni mu, a državna zbornica ima privoliti še le v to, da se vzamejo na posodo. Ker so v delegaciji tudi poslanci „državopravne stranke“ glasovali za oni kredit, se je mislilo, da bodo v zbornici vsi udje te stranke potegnili z ministerstvom. Zdaj pa se kaže, da je ta nada prazna, kajti njih načelo je in mora biti: opozicija na vsak način vsem predlogom, ki jih podá sedanje ministerstvo. To veljá posebno o dovoljenji 60 milijonov Andrassy-evih, ker se še danes ne vé, čemu jih misli porabiti. Vsak dan se sliši kaj družega; zdaj pravijo, da so ti milijoni namenjeni za nepričakovane primerljaje. Ta razlog menda še ustavoverni stranki ne bo zadosten, zato se utegne primeriti, da bo tudi ta glasovala zoper ministerstvo, in tako je mogoče, da s pomočjo državopravne stranke vlada propade, ker bodo demokrati in pa „naprednjaki“ gotovo zoper predloge glasovali. Propad predloge bi bil pa ministerstvu odločna nezaupnica, po kateri bi moralo odstopiti. Samo „levo središče“, Rusini in Poljaki bi ga ne mogli vzdržati. Slišati je, da bo „državopravna stranka“ pred glasovanjem še podala izjavo, da nje opozicija ni nezaupnica Andrassyju, ampak le ministerstvu Auersperg-Lasserjevemu; drugemu ministerstvu bi dovolili posojilo. — Koliko je resnice v vsem tem, zvedelo se bo kmalu.

Naši dopisi.

Iz Zagreba (*Poziv vrloj braći, slovenskim učiteljem!*) Centralni odbor za priredjivanje obćih hrvatskih učiteljskih skupština vpredielio je, da će se 3. obća hrvatska učiteljska skupština obdržavati u Osieku i to 4., 5. i 6. rujna (septembra); 3. rujna u večer biti će predskupština.

Slovenski učitelji pokazali su dosada, da pozorno prate naš rad, te su nas kod prijašnjih skupština u znatnom broju i posjetili. Nadamo se, da i ovaj put u Osieku ne će izostati. Naša briga biti će, da jim boravak u Osieku što više vsladimo.